

Asia: VN/18838/2024

Luonnos ympäristöministeriön asetukseksi uuden päästöttömän rakennuksen energiatehokkuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiatehokas Eristeteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ympäristöministeriön asetukseksi uuden päästöttömän rakennuksen energiatehokkuudesta.

Energiatehokas Eristeteollisuus ry pitää kannatettavana kaikkia energiatehokkuuden parantamiseen tähtääviä toimia. Nyt lausuttavana olevassa asetuksessa keskeisin vaatimukseen liittyvä asia on päästöttömän rakennuksen sisällön määrittäminen, joka on hyvin tarpeellinen ja on siksi Energiatehokas Eristeteollisuus ry:n mielestä kannatettava säännös.

Nyt lausunnolla oleva asetusta on valmisteluryhmä A:n piiriin kuuluvaa lainsäädäntöä. Kesällä 2024 perustettu ryhmä aloitti toimintansa elokuussa 2024. Meidän ja monen muun pettymykseksi valmisteluryhmää on hyödynnetty vain nimellisesti. Ryhmä kokoontui vain kerran 7.11.2024. Kokousta ennen ei jaettu materiaalia etukäteen ja kokouksessa esitettyä materiaalia ei saanut jakaa ryhmän jäsenten toimesta. Kommentteja otettiin sähköpostitse vastaan viikon ajan kokouksen jälkeen ja yhteydenpito ministeriön toimesta loppui tähän, kunnes kiirastorstaina 17.4. pidetyssä kansallisen seurantaryhmän kokouksessa avattiin 28.4. lausunnolle tulevien asetusten sisältöä. Tuolloinkaan mitään materiaalia ei jaettu etukäteen eikä asetustalonnoksista myöskään jälkikäteen.

Olisimme toivoneet, että nyt lausunnolla olevia asetuksia olisi käsitelty samaan tapaan talvella valmisteluryhmä A:n kokouksissa, mutta näitä ei järjestetty tuota yhtä kokousta lukuun ottamatta lainkaan. Tämän takia meiltä ja varmasti myös monelta muulta taholta tulee paljon kriittistä lausuttavaa, koska osa ehdotettavista muutoksista vaikuttaa erikoisilta eivätkä välttämättä liity lainkaan direktiivin aiheuttamiin muutostarpeisiin. Ymmärrämme, että asetusten uusimisella on kiire, mutta nyt käytetty toimintatapa vain pahentaa tilannetta, koska mennyttä vuotta ei hyödynnetty asetustekstin selkeyttämiseksi ja alan toimijoiden hyväksynnän hakemiseksi. Kaikki

annetut lausunnot on käsiteltävä asianmukaisesti, kiire ei voi olla tekosyy jättää lausuntokierrosten lausuntoja käsittelemättä.

Direktiivin implementoinnille on alle vuosi aikaa jäljellä. Toivomme, että tämä aika käytetään tehokkaasti hyödyntäen alan asiantuntemusta. Kun sisältö käsitellään useasta näkökulmasta jo valmisteluvaiheessa, päästään itse lausuntokierroksella helpommalla, kun asetusten sisältö ymmärretään paremmin.

Rakennusten energiatehokkuus on keskeinen tekijä ilmastonmuutoksen torjunnassa ja energian kulutuksen vähentämisessä. Uudelleen laaditulla rakennusten energiatehokkuusdirektiivillä, joka astui voimaan 29.5.2024, pyritään vastaamaan näihin haasteisiin. Direktiivin tavoitteena on vähentää rakennetun ympäristön päästöjä ja energiankulutusta, ja se tuo mukanaan uusia vaatimuksia rakennusten energiatehokkuudelle.

Uutena terminä käyttöön otettavalta päästöttömältä rakennukselta edellytetään vähintään kymmenen prosenttia pienempää energiantarvetta kuin nykyisellä uudella lähes nollaenergia rakennuksella on. Asetusluonnoksessa esitetty 10 % parannusehdotus on Energiatehokas Eristeellisyys ry:n mielestä liian vaatimaton. Ehdotetuilla toimenpiteillä energiankulutusta ei saada riittävästä laskemaan, vaikka on yleisesti tunnistettu, että isoin potentiaali on nimenomaan olemassa olevassa rakennuskannassa. Vaikka potentiaali on suuri korjausrakentamisessa, ei uudisrakentamisen osuutta saa väheksyä. Nyt rakennettavat kiinteistöt ovat pystyssä vielä 50 vuoden päästä ja nyt tehdään ratkaisut, joiden kanssa kiinteistöjen omistajat joutuvat elämään seuraavat 20-30 vuotta.

Energiatehokas Eristeellisyys on myös eri mieltä siitä, että energiatehokkuusvaatimuksia olisi kiristetty systemaattisesti vuosikymmenien ajan. Edellisten 15 vuoden aikana mm. rakenteellista energiatehokkuutta ei ole parannettu, vaikka se on lähtökohtaisesti koko energiatehokkuuden perusta. Energiatehokas Eristeellisyys vaatii, että tämä huomioitaisiin päästöttömän rakennuksen vaatimuksia määriteltäessä. Päästötöntä rakennusta määritellessä tulisi ottaa huomioon myös laajempi tarkastelunäkökulma. Jatkossa Suomen tulee varautua mahdollisiin häiriötilanteisiin, johtuivat ne sitten sähkön riittävyydestä tai muusta sähköverkkoa häiritsevistä tekijöistä. Tähän rakennusvaippa ja sen hyvä lämmöneristys on ainoa oikea varautumiskeino. Energiatehokkuuden ”kotivaran” lisäksi on huomioitava se, että rakenteellinen energiatehokkuus on tehopiikkejä leikkaava keino ja siten mahdollistaa paremmin mm. uusiutuvan energian käytön. Todettakoon samalla, että puhtain kilowattitunti on käyttämättä jätetty kilowattitunti; puhdas energia ei ole puhtain kilowattitunti.

1 § Soveltamisala

Esityksen 1 § pykälässä on määritelty asetuksen soveltamisala ja soveltamisalan mahdolliset rajaukset. Alle 50 m²:n rakennukset ja laajennukset pitää täyttää rakentamismääräykset, mutta ei energiatehokkuuden osalta. Tämä on Energiatehokas Eristeellisuuden mielestä ristiriitainen kirjaus. Yhdistys on tietoinen, että raja on kirjattuna Rakentamislain pykälään 37. Koolta 50 m²:n

rakennus on jo pientaloksi luokiteltava rakennus, joten tasavertaisuuden nimissä lämmöneristysmääräykset tulisi koskettaa myös alle 50 m²:n rakennuksia. Markkinoilla on jo nyt tarjolla myytäviä alle 50 m² "pientaloja". Käytännössä näiden rakennusten energiatehokkuudelle ei ole asetettu vaatimuksia. Pyydämme huomioimaan tämän lausuttavana olevassa asetuksessa sekä jo lausunnolla olleen Rakentamislain ns. "tuunaussarjan" revisiossa.

4 § Laskennallisen energiatehokkuuden vertailuluvun vaatimustasot käyttötarkoitukseluokittain.

Asetuksen 4 § on määritelty laskennallisen energiatehokkuuden vertailuluvun vaatimustasot käyttötarkoitukseluokittain. Tämä asetuksen kohta pitää sisällään taulukoitujen E-luvun raja-arvojen lisäksi materiaaliikohtaisia helpotuksia:

- Massiivipuorakennuksessa voidaan edellä 1 ja 2 momentissa esitetyt E-luvun raja-arvot ylittää käyttötarkoitukseluokan 1a rakennuksessa 20 prosentilla, 1b–c rakennuksessa 15 prosentilla ja muussa käyttötarkoitukseluokan 1d–8 rakennuksessa 10 prosentilla.

Energiatehokas Eristeollisuus ry:n mielestä E-luvun raja-arvot tulee olla materiaalineutraaleja eli yhdelle tuoteryhmälle ei energiatehokkuuden osalta voi antaa helpotuksia. Ns. helpotukset vääristävät kilpailua markkinassa ja heikentävät kuluttajan kykyä arvioida eri materiaaleista valmistettujen rakennusten käytönaikaisia kustannuksia.

24 § Rakennuksen vaipan lämpöhäviö

Esityksen 24 § pykälässä lämpimän ja jäädytettävän kylmän tilan rakennuksen vaipan lämpöhäviön vertailuarvo on laskettava käyttämällä rakennusosien lämmönläpäisykertoimia.

Lämmönläpäisykertoimia ei esityksessä ole muutettu, vaikka rakennusvaippa on koko energiatehokkuuden perusta. Energiatehokas Eristeollisuus ei pidä esityksestä pitää lämmönläpäisykertoimet samana, koska nykyisen ja tulevan "määräystason" välille tulee saada selkeä ero. Yhdistys ehdottaa, että lämmönläpäisykertoimia päivitetään 15 % kireämmäksi.

Esityksen 24 § pykälässä massiivipuuseinälle on asetettu 180 mm minimivaatimus. Tällä minivaatimuksella esimerkiksi seinän U-arvo vaatimus olisi 0,40 W/(m² K). 180 mm massiivipuuseinä ei todellisuudessa vastaa U-arvoa 0,40 W/(m² K), joten Energiatehokas Eristeollisuus ry ehdottaa 180 mm dimensiovaateen poistamista kokonaan. 180 mm poisto kuvaa energiatehokkuutta neutraalisti, parantaa kilpailua markkinassa ja parantaa kuluttajien kykyä vertailla eri materiaaleista tehtyjä rakennuksia. Vai tulisiko eri eristemateriaaleille asettaa minimidimensiot?

27 § Rakennuksen ilmanpitävyys

Rakennusten energiatehokkuuden kansallisessa valmistelutyössä on todettu, että ilmanpitävyys pientaloissa on 1,1 m³/(h rakennusvaipan-m²) (mediaani) ja alle vertailuarvon eli 2,0 m³/(h rakennusvaipan-m²) olevia rakennuksia oli 78 %. Vastaavasti käyttötarkoitukseluokan 2 rakennuksissa

eli kerrostaloissa, rakennusvaipan ilmanpitävyyden mediaani on 1,0 m³/(h rakennusvaipan-m²) ja 86 % on alle vertailuarvon.

Energiatehokas Eristeteollisuus ehdottaa, että näiden kahden käyttötarkoitukseluokan (1 ja 2) vaipan ilmanvuotoluku saisi enintään olla 1,0 m³/(h rakennusvaipan-m²). Yhdistys tukee sitä, että ilmanpitävyyden suunnitteluarvon toteutuminen osoitetaan mittaamalla rakennus kokonaan tai osittain.

Vaatimuksen tiukentaminen tukee rakentamisen laadun ylläpitoa ja on yksi tärkeä tekijä energiatehokkuuden kokonaisuutta arvioitaessa.

33 § Rakenteellinen energiatehokkuus

Esityksen 33 § pykälässä rakennuksen energiatehokkuudelle 4 § asetettujen vaatimusten täyttyminen voidaan 4 §:stä poiketen osoittaa rakenteellisella energiatehokkuudella. Energiatehokas Eristeteollisuus arvostaa sitä, että vaihtoehtoinen laskentamenetelmä on edelleen mukana asetuksen pykälänä. Lausuttavana olevan asetuksen uutena vaihtoehtona on nostettu sähkölämmityksen mahdollistaminen. Yhdistys tukee sähkölämmityksen mahdollistamista rakenteellisen energiatehokkuuden lämmitysjärjestämäksi.

Energiatehokas Eristeteollisuus esittää tämän pykälän yhteydessä mahdollisuutta käsitellä rakennusten energiatehokkuusluokkia. Suomi on EPBD seurantaryhmästä saadun tiedon mukaan ottamassa käyttöön energialuokan A+. Direktiivin mukaisesti A+ luokalle on asetettu seuraavia vaatimuksia:

- Energian tarpeen enimmäiskynnysarvo on vähintään 20 % alhaisempi kuin päästöttömien rakennusten enimmäiskynnys
- Rakennus tuottaa paikan päällä vuosittain enemmän uusiutuvaa energiaa kuin sen vuotuinen primäärienergian kokonaistarve

Koska energialuokkia koskevat asetukset eivät ole nyt lausuttavana, yhdistys ehdottaa, että vähintään 20 % alhaisempi kynnys sidottaisiin tämän asetuksen pykälän 33 rakennusosien lämmönläpäisykertoimiin, ilmanvuotolukuun sekä poistoilman lämmöntalteenoton vuosihyötysuhteeseen.

Lopuksi

Energiatehokas Eristeteollisuus ry toivoo lausuntokierroksen jälkeistä jatkovalmistelua tehtäväksi hyvässä yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Peter Lind

Toiminnanjohtaja

Energiatehokas Eristeteollisuus ry

040 356 5995

peter.lind@rt.fi

Lind Peter

Energiatehokas Eristeteollisuus ry